ROK IX

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nr 20

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 PAŹDZIERNIKA 1934 R.

UMOWY POLSKO-GDAŃSKIE

Zawarte w dniu 6 sierpnia r. b. układy: celny i gospodarczy zamykają okres trwający od dwunastu lat, w ciągu których Gdańsk, stanowiący formalnie część składową polskiego obszaru celnego i gospodarczego był w rzeczywistości stałem niebezpieczeństwem dla muru ochrony celnej i reglamentacyjnej.

Poprzednio, na mocy art. 212 konwencji warszawskiej z r. 1921, Gdańskowi przysługiwało prawo domagania się własnych kontyngentów na towary zakazane do przywozu i to prawie w nieograniczonej wysokości. Taki stan rzeczy, pomyślany w zupełnie odmiennych od dzisiejszych warunkach gospodarczych, mógłby unicestwić działanie zakazów przywozu w Polsce, gdyż importer, ograniczony kontyngentem w Polsce, mógłby zawsze znaleźć towar w Gdańsku i, wobec wspólności obszaru celnego, stamtąd go przywieźć.

Na przeszkodzie tej praktyce stanęło zarządzenie, nakazujące kontrolę na granicy polsko-gdańskiej pod kątem zakazów przywozu oraz postanowienie, dopuszczające do importu do Polski tylko te firmy gdańskie, które zrzekły się korzystania z „własnych" gdańskich kontyngentów.

Ostatecznie zatem te własne kontyngenty ograniczone zostały i słusznie — do wykorzystania dla konsumcji wewnętrznej Wolnego Miasta.

Sytuacja powyższa pozostawiała jednak wiele do życzenia, pomijając bowiem uciążliwą kontrolę, wyłączała ona konsumcję gdańską z orbity rokowań handlowych Polski z innemi krajami, które nie zaliczały obrotów z Gdańskiem do obrotów z Polską, wiedząc, że przywóz do Wolnego Miasta i tak się im „za darmo" dostanie na prosty wniosek senatu. Dla firm gdańskich, pragnących, na równych warunkach z importerem polskim, przywozić do Polski, sytuacja ta stwarzała również wielkie trudności.

Obecnie Gdańsk zrzekł się praw z art. 212, godząc się wzamian na zapewnienie mu udziału procentowego w niektórych kontyngentach polskich, zarówno autonomicznych jak i konwencyjnych, oraz na zapewnienie w innych towarach objętych zakazami przywozu pewnych kwot kontyngentowych, wyrażonych w cyfrach absolutnych. Do układu załączony jest szczegółowy wykaz procentów i kwot.

Gdańsk zrzekł się natomiast udziału w kontyngentach otwieranych dla tranzakcyj kompensacyjnych, kontyngentach w wypadkach wyjątkowych oraz w kontyngentach których podział dokonywany jest w obcem państwie. Układ przewiduje szczegółową procedurę udziału czynników gdańskich w organach, zajmujących się podziałem kontyngentów, nadto osobny załącznik przewiduje powstanie Izby Handlu Zagranicznego w Gdańsku; obecnie bowiem, po zniesieniu Izby Handlowej, przez senat hitlerowski, brakłoby jednostki samorządowo-gospodarczej powołanej do pomocniczej administracji handlem zagranicznym.

Drugi układ z tej samej daty zawiera postanowienie, dotyczące zaostrzenia kontroli polskich inspektorów celnych nad wykonywaniem przez władze celne gdańskie swych czynności, co w znacznym stopniu przyczyni się do ujednolicenia postępowania w ważnych sprawach taryfikacji, pobierania prób etc., a wobec zniesienia dodatkowej kontroli celnej (pozostanie tylko akcyzowa i monopolowa) na granicy polsko-gdańskiej wzmocni wiarę, że Gdańsk nie będzie ośrodkiem legalnego przenikania zakazanych towarów.

Ze stanowiska przemysłu chemicznego ocenić należy zawarcie umów powyższych — dodatnio. Przemysł nasz będzie wprawdzie musiał się liczyć z powiększeniem zastępu importerów chemikalij o firmy gdańskie, trudniące się tą gałęzią handlu, bardzo sprawne i kupiecko obrotne; jednakże importy tych firm na rynek polski i gdański zawsze będą przecież ograniczone plafonem kontyngentowym, ustalanym przez nasze Ministerstwo, nie mówiąc już o nienaruszalnej i dawniej ochronie celnej. Wzamian za to, prócz korzyści ogólnej, wyrażającej się w uzyskaniu szerszej platformy negocjacyjnej z innemi krajami, co praktycznie niejednokrotnie dać może przemysłowi chemicznemu przywileje eksportowe — wskazać należy doniosłą okoliczność zbliżenia się rynku gdańskiego.

Dotychczas konsument chemikalij w Gdańsku miał najłatwiejszą drogę korzystania z przywozu z zagranicy, zwłaszcza z Niemiec, tembardziej, że i władze gdańskie niechętnie odnosiły się do przywozu z Polski.

Obecnie, kiedy granice importu są zakreślone, i to dość dla chemikalij skromnie, oczy kupca gdańskiego zwrócą się więcej w kierunku wytwórczości polskiej, zwłaszcza jeśli kupiec ten będzie jednocześnie importerem pracującym na rynku polskim.

Nie należy jednak ustosunkowywać się biernie do wytworzonej sytuacji: chwila dla najbliższego zainteresowania się rynkiem gdańskim ze strony naszego przemysłu jest najodpowiedniej wybrana.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Dn. 31 września r. 1934 zmarł ś. p. Józef Pietruszyński, wybitny chemik czynny na polu techniki przemysłowej, członek wielkiej pracy i nieposzlakowanego charakteru, ofiarny działacz społeczny i oświatowy.

Urodzony w r. 1866, skończył w r. 1891 wydział fizyko-matematyczny Uniwersytetu w Warszawie, a w r. 1893 rozpoczął działalność w fabryce „Kijewski, Scholtze i Ska"; w firmie tej pracował do śmierci. W okresie 1908 — 1933 był dyrektorem, a następnie członkiem zarządu przedsiębiorstwa, któremu oddał ogromne usługi, przeprowadzając cały szereg instalacyj i ulepszeń w zakresie produkcji kwasu siarkowego i solnego, superfosfatu, polewy kaflowej i t. d. oraz przyczyniając się do zmodernizowania urządzeń do koncentracji kwasu, do mielenia minerałów. Zarówno w okresie wstrząsów rewolucyjnych w 1905 r., jak w czasie zajmowania Warszawy przez Niemców w 1915 r., z poświęceniem bronił powierzonej sobie placówki przemysłowej, dając przykład męstwa i wytrwałości.

W epoce okupacji niemieckiej był niezmiernie czynnym członkiem organizacyj obywatelskich, szczególniej w zakresie filantropji i oświaty. Cześć Jego pamięci.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Zakł. Chem. „Synthesa" (Warszawa, Dolna 4) rozpoczęły produkcję następujących preparatów: Zincum sulfuricum purissimum, Zincum chloratum purissimum, Natrium phosphoricum purissimum, Kalium chloratum depuratum, Kalium chloratum purissimum, Kalium chloratum pro analysi, Kalium sulfuricum depuratum siccum, Kalium sulfuricum purissimum siccum.

Wszczęcie produkcji we wspomnianym zakresie stanowi nowy ważny postęp krajowej fabrykacji czystych odczynników chemicznych.

Zakłady Elektro w Łaziskach Górnych (G. Śląsk) uruchomiły produkcję talku mielonego (t. zw. blaszkowego) oraz kosmetycznego.

Sp. Akc. „Azot" w Jaworznie podjęła produkcję fosforku cynku służącego do walki z plagą myszy polnych.

Sp. Akc. „Boruta" w Zgierzu rozpoczęła produkcję stałego rongalitu (formalinowe połączenie wodorosiarczynu sodowego).

INFORMACJE EKSPORTOWE

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (Nr. 28 „Informatora Eksportowego").

Cypr. Ograniczenie importu sody i potasu żrącego.

Rumunja. Zakaz przywozu mydeł i wyrobów perfumeryjnych. Podwyższenie opłat licencyjnych na: biel cynkową do wysokości 200 lei od 100 kg.

Włochy. Uchwała Rady Ministrów upoważniająca do wydawania rozporządzeń zakazujących przywóz towarów z krajów utrudniających przywóz z Włoch.

Nr. 28 „Informatora Eksportowego" zawiera następujące interesujące raporty: Nowe przepisy dewizowe w Brazylji, przydział dewiz w Niemczech, opłaty frachtowe przy eksporcie morskim na Daleki Wschód.

Zanotowane zostały, ponownie zbadane, możliwości wywozu produktów chemicznych do Kanady.

Zanotowane zostały przez Związek: zainteresowanie firmy egipskiej będącej zrzeszeniem poważnych eksporterów bawełny — importem artykułów chemicznych z Polski;

zainteresowanie firmy włoskiej, będącej zrzeszeniem eksporterów owoców — importem produktów chemicznych z Polski, zwłaszcza używanych do produkcji mydła;

zainteresowanie firmy holendersko-polskiej w Holandji — reprezentacją wytworów chemicznych polskich.

zainteresowania importem wszelkich produktów chemicznych ze strony:
firmy fińskiej w Helsinki;
firmy rumuńskiej w Czerniowcach;
firmy amerykańskiej w Nowym Jorku.

KRONIKA

Dn. 4 października r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego Rz. P., poświęcone przeważnie sprawom rokowań o traktat handlowy z Anglją. Zarząd wysłuchał szczegółowego sprawozdania z dotychczasowego przebiegu negocjacyj i uchwalił opinję w zakresie niektórych zagadnień traktatowych.

Ponadto — na temże posiedzeniu — przyjęto w skład członków Związku Fabrykę Chemiczną „Ege", Sp. z o. o., Warszawa, ul. Burakowska 15.

Zgodnie z obowiązującemi przepisami — do barwienia środków kosmetycznych mogą być używane tylko barwniki, które zostały dopuszczone do zabarwiania środków żywności. Praktyka wykazała jednak, że wspomniane przepisy ograniczają nadmiernie polskiego wytwórcę, uniemożliwiając częstokroć wyrób prawdziwie dobrych kosmetyków, wymaganych na rynku i zdolnych do konkurowania z analogicznemi fabrykatami zagranicznemi. Dotyczy to zwłaszcza szminek, pomadek, pudrów i t. d.

Przemysł perfumeryjny, który już parokrotnie zwracał uwagę władz na zbytnią szczupłość listy dopuszczalnych barwników, złożył obecnie podanie do Ministerstwa Opieki Społecznej, prosząc o uzupełnienie listy szeregiem barwników.

W tej sprawie — przedstawiciele Związku Przemysłu Chemicznego odwiedzili p. Vice-Ministra Piestrzyńskiego, który przychylnie potraktował postulaty wytwórczości kosmetyczno-perfumeryjnej.

Nakładem tygodnika „Polska Gospodarcza" ukazało się nowe wydanie Taryfy Celnej. Zawiera ono stawki celne, autonomiczne i konwencyjne, ulgi celne, orzeczenia taryfowe i zakazy przywozu — wszystko umieszczone pod odpowiednią pozycją taryfy. Ponadto—wydawnictwo zawiera wyciągi i streszczenia najważniejszych przepisów. Wydawnictwo jest oparte na systemie kartkowym w ruchomej oprawie; abonentom dostarczane będą, w miarę wprowadzanych zmian, kartki z nowym tekstem. Użyteczność tego wydawnictwa jest znaczna, jeśli zważyć że dotychczas należało się posługiwać szeregiem osobnych zestawień dla odnalezienia właściwej stawki celnej. Nadto wydawnictwo zawiera szereg materjałów, dotychczas umieszczanych jedynie w wydawnictwach urzędowych (sprawy taryfikacyjne, rozporządzenia celne).

Należy z zadowoleniem stwierdzić, że apel naszego Związku do przemysłu chemicznego o składki na powodzian wywołał żywy oddźwięk. Według posiadanych przez nas informacyj, do dnia 26 września r. b., składki od przedsiębiorstw chemicznych wyniosły 123.446 zł., nie licząc ofiar w naturze, ani składek członków zarządów i rad oraz pracowników. Przemysł chemiczny złożył więc przeszło 25% ogólnych składek od przemysłu na rzecz powodzian.

W dn. 21 października r. b. rozpocznie się w Paryżu doroczny Kongres Towarzystwa Chemji Przemysłowej.

Na zebraniach Kongresu Związek Przemysłu Chemicznego będzie reprezentowany przez pp. Dr. J. Landaa, Dyr. F. Wiślickiego i Inż. T. Zamoyskiego.

Natomiast uroczystość inauguracji „Maison de la Chimie", przewidziana na 20 b. m., została odłożona spowodu żałoby narodowej we Francji.

P. Inż. Zygmunt Leppert ofiarował Związkowi Przemysłu Chemicznego wizerunek zasłużonego działacza chemicznego, ś. p. Inż. Władysława Lepperta, oraz album z r. 1895, złożony przez kolegów Wł. Leppertowi, jako długoletniemu Przewodniczącemu w Sekcji Chemicznej przy Tow. Popierania Przemysłu.

Album zawiera liczne fotografje chemików, czynnych na gruncie warszawskim pod koniec ubiegłego stulecia, stanowi więc cenny materjał historyczny.

W czerwcu r. b. ukończyło Wydział Chemiczny Państwowej Szkoły Chemiczno-Przemysłowej w Warszawie 15 absolwentów ze stopniem technika-chemika, spośród których jeszcze kilku poszukuje zatrudnienia w przemyśle chemicznym.

Przedsiębiorstwa chemiczne, zamierzające zaangażować techników-chemików, proszone są o kierowanie zgłoszeń pod adresem Dyrekcji Szkoły, Warszawa, Hoża 88 (tel. 8.34-02), która pośredniczy w doborze odpowiednich kandydatów.

Związek Międzynarodowy dla badań nad udoskonaleniem przemysłu kostno-klejowego pod nazwą „Epidos" (siedziba w Glaris, Szwajcarja), sekretarjat generalny w Paryżu (40 R. du Colisée), starając się o stworzenie nowych źródeł zbytu dla kleju kostnego, postanowił zorganizować konkurs dla nagrodzenia wynalazków chemików, techników, lub innych, którzy znaleźliby nowe zastosowanie lub nowe dziedziny zbytu dla tego produktu. Regulamin konkursu został ogłoszony w Nr. 7 „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" z dn. 1.IV.1933.

Konkurs ten został zamknięty, stosownie do regulaminu, w dn. 28 lutego 1934.

Konkurs wywołał duże zainteresowanie pośród fachowców, skoro 118 referatów, reprezentujących 21 narodowości, wpłynęło do sekretarjatu „Epidosu". Przewidziana regulaminem konkursu suma fr. szw. 20.000 została podzielona pomiędzy laureatów konkursu, przyczem każdy z laureatów otrzymał nagrodę w wysokości fr. szw. 2.000.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Nr. 85 Dziennika Ustaw z dnia 28 września r. b. (poz. 764) ogłoszone zostało Rozporządzenie Prezydenta R. P. zmieniające stawkę podatku od olejów mineralnych; mianowicie stawkę podatku od oleju o gęstości 790° do 865° Ar przy +15°C zmniejszono ze zł. 10.50 na zł. 8 od 100 kg.

W tymże numerze ogłoszony został szereg rozporządzeń wykonawczych Ministra Skarbu, dotyczących poboru podatków: przemysłowego, od nieruchomości, od lokali, niektórych zajęć zawodowych, energji elektrycznej. W sprawie poboru podatku od energji elektrycznej ogłoszone zostało w tymże numerze Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu.

Okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dniem 1 sierpnia r. b. wprowadzona została zniżka konwencyjna na poz. 417 p. 2 — gliny, fabry roztarte z wodą, klejem, olejem i t. p., zawierające barwnik organiczny — obniżająca ochronę ze zł. 475 na zł. 200; oparta na podstawie wymiany not Danją.

*) ECHA

* Zarząd Okręgu L. O. P. P. m. st. Warszawy, pragnąc planem organizacyjnym objąć wszystkie instytucje społeczne, zwrócił się do Związku Przem. Chem. o wyznaczenie referenta obrony przeciwlotniczo-gazowej.

Odpowiadając na to zwrócenie się, Związek wyznaczył p. Halinę Zamoyską, mgr. chemji, na referentkę obrony przeciwlotniczo-gazowej.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.
Aceton	420.—
Alkohol metylowy techniczny 90%	160.—
„ „ czysty 99%	300.—
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1.53
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1.25
Azotan amonu	100.—
Azotyn sodowy	120.—
Benzol handlowy 90%	92.—
„ czysty	104.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13.50
* Boraks	90—100.—
Chlor ciekły	115.—
Chlorek cynku 50° Bé	30.—
*Chlorek wapna bielący	30.06
Chlorek wapna ($CaCl_2$)	20—22.—
Chlorobenzol	165.—
Chloroform czysty	800.—
„ „pro narcosi"	1.800.—
Eter siarkowy	450.—
Fenol czysty	265.—
Formalina 40%	210.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	220.—
* „ techniczna 85/88%	150.—
Karbolineum	29.75
Klej kostny	230.—
Klej skórny	250.—
Krezol czysty	128.—
Kwas azotowy tech. 36° Bé za 100% HNO_3	95.—
Kwas mrówkowy 80%	235.—
Kwas siarkowy 60° Bé	6.00
„ solny 19°/21° Bé	9.50
„ octowy techn. 30%	85.—
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15.—
„ rogowa 13/14% N	35.—
Naftalin surowy prasowany	28.00
„ czysty w łuskach	52.50
Octan sodu	120.—
„ ołowiu	200.—
Oleina	175.—
Oleum 20%	18.—
Olej lniany	145.—
* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Pirydyna czysta dla celów analitycznych za 1 kg	8.00
Smoła preparowana	16.50
Saletra amonowa	100.—
Saletra potasowa	130.—
* Saletra sodowa 15,5% N_2	28.10
*Salmjak raf.	120.—
Siarczan amonu	23.70
* Siarczan miedzi	65—75.—
* Siarczek sodu 60/62%	64.—
Soda amonjakalna	22.50
* „ kaustyczna	54.—
Sól glauberska krystaliczna	7.00
Stearyna	155.—
Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.72
Toluol czysty	115.—
Woda amonjakalna chem. czysta zaw. ± 25% NH_3	60.—
Żelatyna techn.	400.—

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.", Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. I-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE". Warszawa, Czackiego 14, tel. 5.91-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„Fr. KARPIŃSKI Spółka Akcyjna", Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER" Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM", Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 206-80.
Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW" Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW", Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa. Mazowiecka 7, 5.84-30

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Soda kaustyczna.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna:
„TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej—Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI **Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11**